

УДК: 378.147.855:005.745

Т.І. Бондар

КОМАНДНИЙ НАСТРІЙ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТЕОРЕТИЧНО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено досвід проведення теоретико-практичних семінарів з інноваційного розвитку студентського самоврядування, які регулярно організуються Європейським університетом.

The experience of the carrying out of theoretical and practical seminars on innovative development as for students self-government. These seminars are organized systematically by European University.

Ключові слова: семінар, інновації, студентське самоврядування, командний настрій.

Успішним у впровадженні молодіжної політики та розвитку студентського самоврядування можна вважати Європейський університет, провідний елітний ВНЗ, який здобув високий авторитет серед освітніх та ділових кіл України. Ректор університету – професор І.І. Тимошенко, який також є головою Асоціації навчальних закладів України приватної форми власності. Основна мета діяльності Європейського університету – формування освіченої, професійної еліти України, вільної і творчої, здатної до самостійного мислення та активної в діях. Для цього Асоціація вищих навчальних закладів України приватної форми власності та, зокрема, Європейський університет щорічно з 1998 р. проводять для студентів вітчизняних вищих навчальних закладів усіх форм власності Всеукраїнський теоретично-практичний семінар, накопичуючи значний досвід у питаннях розвитку студентського самоврядування, виховання організаторських здібностей його лідерів, вдосконалення їхнього творчого потенціалу.

Цього року теоретично-практичний семінар «Можливості і проблеми розвитку інновацій студентського самоврядування» тривав з 27 січня по 2 лютого. Традиційно організаторами семінару стали Європейський університет й Асоціація навчальних закладів України приватної форми власності. Мета семінару – формування нової української еліти, самореалізація наукового, творчого, організаційного потенціалу молоді, створення умов для організованого дозвілля та спілкування молодих людей, а також захист своїх прав і інтересів та налагодження співпраці між органами студентського самоврядування.

Програма семінару охоплювала питання щодо основ організації студентського самоврядування: лідерство, взаємодія з адміністрацією, комунікація, планування діяльності осередків студентського самоврядування; захист прав студентів; здоровий

спосіб життя: профілактика ВІЛ, СНІД; негативний вплив паління, алкоголю та наркотиків на молодь; PR в органах студентського самоврядування.

У роботі семінару брали участь голови студентських самоврядних організацій, їхні заступники, активісти та члени студентського самоуправління з Європейського університету м. Києва, 13 філій Європейського університету у Ялті, Вінниці, Житомирі, Черкасах, Запоріжжі, Донецьку, Конотопі, Нікополі, Пирятині, Рівному, Херсоні, Умані, Чернігові, а також студенти Донбаського державного технічного університету (м. Лисичанськ), Економіко-технологічного університету (м. Бровари), Макіївського економіко-гуманітарного інституту, Івано-Франківського національного медичного університету, Інституту екології, економіки та права м. Києва, Київського університету права Національної академії наук, Макіївського політехнічного коледжу, Медичного коледжу «Монада» м. Львова, Мукачівського державного університету, Одеської національної академії харчових технологій, Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», Харківського державного університету харчування та торгівлі. Усього – 70 учасників семінару з 27 навчальних закладів України, з них 19 приватних вищих навчальних закладів та 8 державних.

Організатори семінару 2012 р. – молоді, сповнені ентузіазму та натхнення, і водночас досвідчені керівники з досвідом роботи в організації студентського самоврядування: декан юридичного факультету Європейського університету, кандидат юридичних наук, доцент А.П. Бутенко та виконавчий директор Асоціації навчальних закладів України приватної форми власності О.О. Зінченко.

Програма семінару охоплювала важливі для розвитку студентського самоврядування питання і була ретельно підготовлена досвідченими тренерами, студентами та викладачами. Варто звернути увагу на те, що більшість тренінгів підготували колишні активні члени студентського самоврядування, які також були незмінними учасниками семінару, а нині успішні фахівці в різних галузях народного господарства країни: Є.В. Рашевський, К.І. Щербик, М.А. Проданець, Є.Б. Коломієць. Вони з власного досвіду знають, які питання хвилюють сучасних лідерів, тому намагалися залучити до обговорення усіх учасників семінару, щоб разом виробити спільні рішення.

Тренінги «Пріоритети та особливості постановки цілей у житті» та «Правила розвитку емоційного інтелекту» провела Н.П. Гога, заступник декана факультету «Референт-перекладач», викладач кафедри загальної та прикладної психології Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія». Основна мета тренінгу – навчити студентів визначати пріоритети, планувати цілі, ставити завдання та досягати їх. Студенти вправлялися у відпрацюванні комунікативних умінь, розвитку активного та пасивного видів слухання, навчалися різним типам поведінки в команді. Набуті уміння студенти зможуть використовувати як у навчальній діяльності, так і в інших сферах життя.

М.А. Проданець, незмінний активний учасник минулих теоретично-практичних семінарів, організованих Асоціацією, а нині голова Дніпропетровського осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Демократичний Альянс», координатор Дніпропетровського міського центру волонтерів, запропонував

тренінг із соціально-активної життєвої позиції та заставив задуматися, чому, здебільшого, молодь вважає соціально-активну життєву позицію утопією, а не шансом для змін на краще.

Є.Б. Коломієць, помічник президента приватного вищого навчального закладу Економіко-технологічного університету, продовжив тему цілепокладання у діяльності органів студентського самоврядування. Тренер звернув увагу на те, що постановка власних цілей і організація активної діяльності, спрямованої на їх досягнення, обумовлює формування незалежності особистості студента й надає їй моральну стійкість. Інакше кажучи, створюється основа для формування найважливішої якості особистості, що визначається як самоефективність. Самоефективність студентів пов'язана з їхнім цілепокладанням.

Результати наукових досліджень із питання формування команди органів студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України представила кандидат педагогічних наук, доцент Черкаського державного технологічного університету Т.І. Бондар, яка вивчає досвід становлення та розвитку студентського самоврядування у вищих навчальних закладах США та України. Вона зацентувала увагу на тому, що тренінги з організації команди (тім-білдінга) необхідно проводити, коли в організації виявлено одну чи кілька ознак зниження ефективності її діяльності, зокрема:

- коли відбувається дублювання функцій у діяльності різних відділів /департаментів, а окремі завдання не виконуються взагалі, оскільки не врегульовано обов'язки / повноваження членів ОСС;

- коли в колективі спостерігається підвищена конфліктність, порушення внутрішньої комунікації (наприклад відсутність «зворотного зв'язку» між виконавчими органами влади та членами ОСС);

- за наявності конфліктів між різними секторами /департаментами;

- за відсутності врегулювання рольових функцій (наприклад є два лідери і жодного виконавця).

Загалом, ситуація, коли робота органів студентського самоврядування не дає результатів, свідчить про те, що у членів організації не налагоджений сам процес діяльності. Починати треба з організації команди та налагодження зв'язків між відділами та членами ОСС, які працюють у відповідних відділах [1].

Щоб визначити готовність до роботи в команді, було проведене анкетування. Лідери студентського самоврядування дали визначення командній роботі, виокремили відмінності між командною та груповою роботою та визначили рівень орієнтації учасників семінару на роботу в команді (визначили рівень сформованості мотиваційного компонента готовності до роботи в команді).

Поняття «команда» студенти потрактували як «згуртований колектив, якому властива взаємодія учасників та спільне досягнення цілей», «колектив, який ґрунтується на довірі, взаємодії, повазі», «спільність людей, яких об'єднують спільні інтереси, цілі, завдання та які з повагою, теплотою та добротою ставляться один до одного». Для багатьох студентів команда асоціюється з сім'єю, яка вміє долати перешкоди завдяки злагодженій роботі, яка працює пліч-о-пліч. Команда – це «щастя й успіх, якщо вона справжня й цілісна», «єдине ціле». У визначеннях цього поняття студенти правильно виокремили його

характеристики, сформульовані науковцями: «загальна мета, відповідальність кожного за загальний результат, необхідність кооперації, взаємозалежність для досягнення спільної мети, колективне навчання та самокерованість» [3].

Як підтверджує досвід, студентські самоврядні організації в Україні мають низку проблем, пов'язаних із відсутністю демократичних традицій роботи, швидкою зміною лідерів, відсутністю оперативної інформації про стан розвитку студентського самоврядування на місцях. Проте найголовнішою проблемою є неналежний рівень організації командної роботи органів студентського самоврядування. Усі тренери семінару звернули увагу активістів на необхідність проведення моніторингу діяльності ОСС у вищих навчальних закладах України для того, щоб вивчити сучасний стан студентського самоврядування, розробити спільні критерії оцінювання ефективності ОСС, дослідити механізми комунікації в аспекті студент-ОСС-викладач-адміністрація та проводити спільні тренінги з формування команди ОСС.

Підсумувати роботу теоретичної частини семінару вирішили проведенням рольової гри «Симуляція», яку підготували та організували тренери Спілки ініціативної молоді Є.В. Рашевський та К.І. Щербик В ігровій формі студенти відпрацьовували основні елементи взаємодії з адміністрацією, розв'язували проблеми студентського життя. Рольова гра довела необхідність поєднання теорії з практикою. Студентське самоврядування у кожному вищому навчальному закладі повинно стати невід'ємною частиною студентського життя, лабораторією одержання студентами реального життєвого досвіду [2]. Лише залученість студентів до розв'язання власних проблем допоможе виховати відповідальних громадян демократичного суспільства.

Крім науково-практичної складової семінару значну увагу приділено розважальним програмам. Студенти проводили вечори відпочинку: вечір знайомств «А ось і ми», «Зимова історія», «Зірка Едельвейсу», «Стиляги» – грали в рухливі ігри, організували різноманітні конкурси. Підготовка до розважальних програм тематичного спрямування вимагала творчого мислення, злагодженості в командах та почуття гумору. Така форма роботи є дуже корисною, оскільки учасники семінару мали змогу познайомитися ближче, розкрити таланти, одержати задоволення від спілкування та збагатити свої знання досвідом проведення розважальних програм. Значний внесок в організацію дозвілля на природі вніс викладач кафедри фізичної культури Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» А.С. Кучеренко. Здоров'ям учасників семінару опікувалася лікар Л.С. Шкетова.

За традицією учасники семінару відвідали водоспад «Шепіт», прогулялися мальовничими стежинами парку, покупалися у потічку (!!!), насолодилися замріяним спокоєм струнких смерек, прокатилися канатною дорогою. Добравшись до вершини гори, відчували свободу та безмежну силу творця природи, погрілися під сонцем вершин, розтерлися снігом (!!!), скуштували глінтвейну, ну і, звичайно, купили сувеніри та зробили сотні прекрасних фотознімків.

По закінченні роботи учасникам Всеукраїнського теоретично-практичного семінару вручено сертифікати про участь у цьому. Тренерів відзначено листами подяки та надіслано листи подяки ректорам відповідних вищих навчальних закладів за підтримку ініціатив Асоціації та участь в організації і проведенні семінару. Активних, ініціативних

лідерів нагороджено грамотами. З гордістю називаємо імена студентів, які за такий короткий час зуміли стати кращими з кращих: Сабалаєв Денис, Харченко Анна, Пилипенко Станіслав (Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»), Мелкумян Ліана (Донецька філія Європейського університету), Максименко Олена (Конотопська філія), Чернега Наталія (Вінницька філія), Кулик Олена (Київський університет права Національної академії наук).

Підсумовуючи роботу Всеукраїнського теоретично-практичного семінару, слід виокремити його характерні риси:

- високий рівень організації семінару, детальність та насиченість програми заходу;
- високий професіоналізм тренерів, майстерне володіння методикою проведення тренінгів, глибоке знання предмета, уміння зацікавити слухачів;
- активність учасників семінару під час виконання завдань, жваве обговорення дискусійних питань, бажання поділитися власними ідеями, повага до думки інших;
- можливість обмінятися ідеями, поспілкуватися з ровесниками, насолодитися мальовничими Закарпатськими краєвидами та позмагатися в умінні їздити на лижах і санках.

Підтвердженням значущості семінару стали результати анонімного анкетування щодо доцільності проведення такого виду практичних занять. Робоча група теоретично-практичного семінару проаналізувала результати анонімного анкетування і отримала такі результати. Усі шість днів семінару, «які були днями суцільних приємних вражень», допомогли об'єднати учасників. Проведені тренінги навчили студентів взаємодіяти між собою, формувати команду, дали змогу отримати досвід з організації заходів. Для студентів дуже важливою виявилася атмосфера душевності, відкритості, щирості, яка панувала на тренінгах та у вільний час. Вони впевнені, що незабутні спогади про нові зустрічі, тренінги, катання на лижах, дискотеки, екскурсії, веселі вечори в оточенні справжніх друзів покличуть їх на базу відпочинку «Едельвейс», що на горі Бескид, ще не один раз.

Серед пропозицій щодо майбутньої роботи звучать побажання організаторам продовжувати роботу, розширювати тематику тренінгів, розвиватися. Линуть побажання міцного здоров'я та подяка за щирість, посмішки та тепло душі.

1. *Thelin J. R. A History of American Higher Education / J.R. Thelin.* – Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2004; 2. *Thornton J. Earn While you Learn / J. Thornton // U.S. News & World Report.* – 1997. – Apr. – Vol. 122, No. 16. – P. 12 (1); 3. *Бондар Т.І. Розвиток студентського самоврядування в системі вищої освіти України та США: сучасний вимір: навч.-метод. реком. / Т.І. Бондар* – К.: Вид.-во Європ. ун-ту, 2012. – 60 с.; 4. *Бондар Т.І. Повноваження студентського самоврядування у системі вищої освіти США та України: навч.-метод. реком. / Т.І. Бондар* – К.: Вид.-во Європ. ун-ту, 2011. – 104 с.